

PŘÍPRAVA ODŘADŮ PRO ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ POUŽITÍ ZHN

Charakteristickým rysem úkolů v OP ZHN — stanovených dokumenty pro přípravu štábů a vojsk — je podstatné zvýšení komplexnosti výcviku, vyžadování osobní odpovědnosti velitelů a náčelníků za přípravu vojsk v OPZHN a položení důrazu na celou oblast odstraňování následků použití ZHN nepřitelem. Jedním z významných opatření pro splnění těchto úkolů bylo zavedení praktické a pravidelné přípravy odřadů pro odstraňování následků ZHN. Jejich příprava probíhá v každém výcvikovém období na soustředění v trvání 5 dnů. Dále zdokonalujeme jejich přípravu a prakticky je prověřujeme při taktických cvičeních pluků a divizí.

Naše praxe z organizace přípravy odřadů i jejich vlastního výcviku potvrdila potřebu všestranného zabezpečení splnění tohoto náročného úkolu. Osvědčilo se nám, že plnění tohoto úkolu bylo v rámci naší armády ujednoceno. Tomu napomohlo objasnění cílů a metod přípravy a též vydání organizačně metodických směrnic. S ohledem na určitý nedostatek odborných materiálů pojednávajících o odřadech pro odstraňování následků ZHN použitých nepřitelem rozšířili jsme tyto směrnice i o další oblasti.

Jejich konkrétním obsahem bylo:

1. Úkoly, složení, časové normy a zásady použití plukovních a divizních odřadů pro odstraňování následků použití ZHN nepřitelem.

2. Organizace přípravy plukovních a divizních odřadů.

3. Metodika práce velitele odřadu a pomůcky pro řízení činnosti odřadu.

Vycházeli jsme ze zásady, že jednotky plukovního (divizního) odřadu je třeba soustředit až po splnění témat předmětu ZHN a ochrana proti nim (v zimním období po splnění témat stanovených na zimní období a v letním období po splnění témat určených na letní období). Současně je třeba zabezpečit, aby jednotky odřadu měly v potřebném rozsahu splnění tematiku své odborné přípravy a aby termín výcviku předcházel plukovnímu (diviznímu) taktickému cvičení.

Jednoznačně jsme stanovili, že soustředěný výcvik odřadů řídí zástupce velitele (u plukovního odřadu — zástupce velitele pluku a u divizního odřadu zástupce velitele divize). Přitom za odborný stav výcviku jednotek odřadu zodpovídají příslušní odborní náčelníci, kteří se osobně podílejí na přípravě a výcviku soustředěného odřadu.

Pro řízení soustředění plukovních (divizních) odřadů jsme vytvořili skupiny ve složení:

u msp (tp)

zástupce velitele pluku, pomocník NS pluku, důstojník politické skupiny pluku ŽN, CHN, SN, důstojník technické skupiny, lékař pluku, důstojník týlové skupiny;

u msd (td)

zástupce velitele divize, důstojník OOBP divize, důstojník politického oddělení divize, ŽN, CHN, důstojník spojovacího oddělení divize, důstojník technického oddělení divize, důstojník zdravotnického oddělení divize, důstojník operační skupiny týlu divize.

Toto složení řídicích skupin se v praxi plně osvědčilo. Umožňovalo komplexní řešení všech úkolů výcviku, důsledně uplatňovalo kompetenci OPZHN v praxi a též i zvýrazňovalo závažnost přípravy plukovních (divizních) odřadů pro odstraňování následků použití ZHN nepřitelem.

Maximum přípravy — včetně zpracování všech materiálů pro řízení soustředění a pro jednotlivá zaměstnání a cvičení — proběhlo před zahájením soustředění odřadů. Značnou pozornost jsme věnovali bezpečnostním opatřením při výcviku a dovednému využití vybudované učebně výcvikové základny pro předmět OPZHN. Pozitivní zkušenosti, která měla podstatný vliv na celkový výsledek výcviku odřadů, bylo, že velmi detailní pozornost jsme věnovali též osobní přípravě každého řídicího zaměstnání. Praktickou pomocí i metodickým návodem, jak organizovat a i plnit nejtěžší úkoly výcviku plukovních odřadů, bylo ukázkové zaměstnání.

Tématika výcviku plukovních a divizních odřadů vycházela z úkolů, které mohou v boji plnit. V tomto směru jsme vycházeli z toho, že odřady můžeme použít:

1. ke komplexnímu odstranění následků nepřátelských jaderných úderů;
2. k likvidaci rozsáhlých požárů vzniklých použitím zápalných prostředků nepřitelem;
3. ke komplexnímu odstranění následků masového použití otravných látek nepřitelem v kombinaci s úderu a jinými (klasickými) prostředky ničení.

Přibližně 80 % výcviku bylo zaměřeno na problematiku odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů.

Soustředění plukovních (divizních) odřadů mělo splnit tyto cíle:

1. naučit velitele odřadu a velitele jednotek tvořících odřad prakticky řídit bojové použití odřadu;
2. naučit jednotky odřadu sladěnému, odborně kvalifikovanému a včasnému plnění úkolů komplexního odstraňování následků použití ZHN;
3. vštípit vojákům vysokou odpovědnost a psychickou pevnost umožňující úspěšně splnit složité úkoly likvidace následků nepřátelských úderů ZHN.

V přípravě jsme prakticky objasňovali významnou úlohu, kterou mají odřady.

Vojáky jsme vedli k přesnému, iniciativnímu a odpovědnému plnění úkolů. Usilovali jsme, aby odřady zvládly celou složitost situace, psychicky unesly možný obraz po nepřátelských úderech ZHN a dovedly v těchto těžkých podmínkách včas splnit stanovené úkoly. Prakticky jsme ukázali účinnost techniky a prostředků OPZHN, kterými odřad je vybaven.

Pro přípravu odřadů jsme stanovili konkrétní tematiku jednotlivých zaměstnání (cvičení). Např.:

„Přehled témat a rozpočet hodin pro výcvik divizního odřadu pro odstraňování následků použití ZHN nepřitelem“ — viz tabulka 1.

Z tabulky je zřejmé, že témata jsme dále rozpracovali do jednotlivých zaměstnání. Tento způsob ujednotoval nejen tematiku výcviku, ale i metody a ve svém souhrnu — podle hodnocení přímých organizátorů výcviku plukovních a divizních odřadů — se osvědčil. Jako příklad uvádím rozpracování tématu číslo 5. Z tabulky vyplývá, že toto téma probíhalo ve 3 zaměstnáních a jejich obsahem bylo:

a) Zaměstnání 1. Takticko-řádkové zaměstnání ve dne.

Vzdušný průzkum ohnisek zasažení a vyhodnocení skutečné radiační situace v prostoru zásahu odřadu. Vydání bojového úkolu odřadu k odstranění následků dvou pozemních jaderných úderů na přesunující se tankový pluk. Přesun a zasažení odřadu. Upřesnění režimových opatření podle výsledků pozemního radiačního průzkumu. Záchraně a vyprošťovací práce. Úprava cest pro odsuny a objíždění center jaderných úderů. Odstranění závalů a likvidace požárů. Dozimetrická kontrola a speciální očista. Hlášení o splnění stanovených úkolů. Soustředění jednotek odřadu.

Zaměstnání 2. Takticko-řádkové zaměstnání v noci.

Průzkum ohnisek zasažení. Vydání bojového rozkazu pro zásah odřadu k odstranění následků dvou nepřátelských pozemních jaderných úderů na tankový pluk (rozmístěný v prostoru soustředění). Rozdělení jednotek odřadu do dvou skupin. Přesun jednotek odřadu z prostoru soustředění do míst zásahu. Likvidace závalů a požárů na přístupech k zasaženým jednotkám. Vyhledání zasažených osob, poskytnutí jim první pomoci a jejich odsunutí na zdravotnickou etapu. Plnění režimových opatření stanovených pro pobyt v radioaktivně zamořeném prostoru. Vyproštění a odsunutí poškozené bojové techniky, dopravních prostředků a mate-

Tabulka 1

Čís. tém.	Téma	Zimní období		Letní období	
		zaměst- nání	počet hodin	zaměst- nání	počet hodin
1	Složení, úkoly a zásady použití divizního odřadu pro odstraňování následků použití ZHN nepřitelem	1	2	1	2
2	Bezpečnost opatření při výcviku odřadu	1	1	1	1
3	Odstranění následků použití zápalných prostředků nepřitelem	1	2	1	2
4	Odstranění následků nepřátelských jaderných úderů na útvary a jednotky divize	1	3	1	2
		2	4	2	3
		3	4	3	3
		4	6	4	4
5	Odstranění následků nepřátelských pozemních jaderných úderů na útvary a jednotky divize	1	5	1	3
		2	5	2	4
		3	7	3	5
6	Odstranění následků po masovém použití otravných látek nepřitelem	1	3	1	3
7	Odstranění následků skupinového nepřátelského jaderného úderu na divizi a zformování sborného odřadu z bojeschopných osádek a jednotek druhosledového pluku divize	—	—	1	2
				2	3
				3	5
	Celkem hodin		42		42

riálu. Úprava cest pro objížďku center jaderných úderů a její vytyčení. Likvidace požárů v prostoru zásahu odřadu. Kontrola ukončení záchranných a vyprošťovacích prací. Dozimetrická kontrola a speciální očista. Hlášení o splnění stanovených úkolů. Soustředění jednotek odřadu, kontrola jejich úplnosti a stavu bojeschopnosti a úplná speciální očista divizního odřadu.

Zaměstnání 3. Taktické cvičení divizního odřadu pro odstraňování následků použití ZHN nepřitelem na téma:

„Bojové použití odřadu při odstraňování následků dvou nepřátelských pozemních jaderných úderů na pluk za přesunu.“

Pro výcvik a bojové použití plukovních a divizních odřadů byly též stanoveny jednotné časové normy. Jejich obsahem jsou centrálně určené normy a dále normy, které jak praxe ukazuje, bylo třeba zavést. V podstatě jde o tyto časové normy:

1. dosažení pohotovosti plukovního (divizního) odřadu v prostoru soustředění;

2. průzkum ohniska zasažení,

3. pravděpodobná délka záchranných prací plukovního (divizního) odřadu v místě napadení jadernými zbraněmi.

Normy uvedené v bodech 1 a 2 jsou centrálně stanovené normy. Časové normy zahrnuté v bodě 3 jsme pro plukovní (divizní) odřad nově zavedli.

Z praktických poznatků výcviku většího počtu plukovních a divizních odřadů vyplývá, že časové normy na dosažení pohotovosti odřadu v prostoru soustředění bývají často překračovány. Příčinu tohoto nedostatku v mnohém podhaluje tabulka 2.

Z tabulky 2 vyplývá, že více času se spotřebuje především na velitelskou činnost, na přesun jednotek do prostoru soustředění a jeho zaujetí.

Přes dílčí nedostatky, které se vyskytují v plnění této časové normy, se uká-

Tabulka 2

Činnost	Stanovená časová norma pro odřad		Dosažovaný čas při výcviku odřadů	
	plukovní	divizní	plukovních	divizních
Zjištění a předání parametrů nepřátelských úderů (jaderných)	10 minut	15—20 minut	10 minut	15 minut
Vydání úkolu pro zásah odřadu	15 minut	15—20 minut	20—30 minut	25—35 minut
Vyčlenění jednotek do odřadu a dosažení pohotovosti v prostoru soustředění	45—60 minut	60 minut	40—70 minut	60—85 minut
Celkem	70—85 minut	90—100 minut	70—110 minut	90—135 minut

zuje, že je v praxi splnitelná a že ji lze za určitých předpokladů — i zkracovat. K tomu je však třeba:

- ve štábech pluků (divizí) mít předem vyřešeny otázky vyčlenění velitele odřadu a ostatních důstojníků, spojovacích a dopravních prostředků;

- velitelskou činnost plnit podle předem vypracované a do všech podrobností zvládnuté metodiky práce;

- trvalou pozornost věnovat přípravě velitelů odřadů a jejich vybavení štábními a ostatními pomůckami zrychlujícími jejich práci;

- úkoly výcviku odřadů a jejich dalšího zdokonalování plnit v průběhu celého roku (nespokojovat se jen splněním výcviku ve dvou soustředěních).

Pozitivní zkušenosti jsme získali též v oblasti praktického ověření časových norem pro stanovení pravděpodobné délky záchranných prací plukovního (divizního) odřadu v místě napadení jadernými zbraněmi. Především byla jednoznačně potvrzena realita těchto časových norem a možnosti jejich použití jak pro výcvikové účely, tak i pro kalkulaci štábů na cvičeních.

V časových normách počítáme, že plukovní odřad pro odstraňování následků použití ZHN nepřítelům vyproští, poskytne zdravotnickou pomoc a odsune 60 osob za jednu hodinu (divizní odřad 120 osob za jednu hodinu). Dále normy berou v úvahu typ útvaru, druh bojové činnosti, stupeň ochrany, taktické normy a stupeň ničení podle různých ráží nepřátelských jaderných úderů. Konkrétně jde o údaje viz **tabulka 3 a 4**.

Poznámka:

Kratší doba potřebná k odstranění následků nepřátelských jaderných úderů ráží 100 až 200 kt na přesunující se vojska

vyplývá z vyššího stupně zničení zasažené jednotky (vyšší procento nenávratných ztrát) a též z taktických norem pro přesuny. Tato poznámka platí pro **tabulky 3 a 4**.

Z odborných úkolů, které mají jednotky odřadu plnit, vyplývá potřeba časové vzájemné pomoci, zastupitelnosti a sladění. Tato kritéria je třeba plnit od samého začátku výcviku odřadů a s růstem stupně vyčlenění je dále prohlubovat. Osvědčilo se nám, že již na prvních průpravních zaměstnáních jsme vytvořili několik pracovišť — svým obsahem zahrnující hlavní úkoly odstraňování následků napadení ZHN — a těmito pracovišti postupně prošly všechny jednotky odřadu. Tím byl dán základ pro další výcvik a sladění jednotek odřadu mezi sebou. Značnou pozornost je též třeba věnovat výcviku v rychlé orientaci v místě zásahu odřadu. Tomu napomáhá správné vytyčení odsunových cest, rozdělení úseků činnosti, označení shromaždišť a ostatních pracovišť, které rozvinují jednotky odřadu. Dále je třeba počítat s vyčleněním potřebného počtu vojáků pro plnění úkolů pořádkové a regulační služby. Zejména je však třeba vyžadovat, aby velitel odřadu a ostatní velitelé jednotek v odřadu upřesňovali postup, zabezpečovali nejefektivnější a sladění použití sil a prostředků odřadu a průběžně řídili jeho činnost.

Poměrně nejvíce problémů bylo v oblasti imitace ničivých účinků nepřátelských jaderných úderů. V tomto směru je nedostatek:

- různých typů vyřazených zbraní a dopravních prostředků pro imitaci;

- figurin a obvažového materiálu pro výcvik odřadu v záchranných a léčebně odsunových opatřeních.

Tabulka 3

1. Pravděpodobná délka záchranných prací prováděných divizním odřadem
v místě napadení jadernými zbraněmi

Svazek	Druh činnosti	Čas v hodinách na záchranné práce v místě jaderného úderu o síle v kt							
		1	2	5	10	30	75	100	200
msd	útok	0,45	0,6	0,75	1	1,15	1,9	2,15	2,75
	přesun	0,75	0,9	1,15	1,3	1,6	1,8	1,6	1,1
	obrana nevybudovaná	0,25	0,35	0,5	0,7	1	1,4	1,6	1,8
	obrana vybudovaná do 3 dnů	1,15	0,2	0,35	0,45	0,85	1,3	1,55	1,75
td	útok	0,1	0,15	0,25	0,35	0,6	0,8	0,9	1,45
	přesun	0,35	0,4	0,5	0,6	0,8	0,9	0,8	0,7
	obrana	0,1	0,1	0,15	0,2	0,3	0,45	0,6	0,9
	rozmístění mimo boj	0,1	0,1	0,15	0,2	0,35	0,5	0,65	1

Tabulka 4

2. Pravděpodobná délka záchranných prací plukovního odřadu
v místě napadení jadernými zbraněmi

Útvar	Druh činnosti	Čas v hodinách na záchranné práce v místě jaderného úderu o síle v kt							
		1	2	5	10	30	75	100	200
msp	útok	0,9	1,1	1,5	2	2,3	3,8	4,3	5,5
	přesun	1,7	1,9	2,3	2,6	3,1	3,6	3,2	2,2
	obrana nevybudovaná	0,5	0,7	1	1,4	2	2,8	3,2	3,6
	obrana vybudovaná do 3 dnů	0,3	0,4	0,7	0,9	1,7	2,6	3,1	3,5
tp	útok	0,2	0,3	0,5	0,7	1,2	1,7	1,9	2,9
	přesun	0,7	0,8	1	1,1	1,5	1,9	1,7	1,5
	obrana	0,1	0,2	0,3	0,4	0,6	0,9	1,2	1,7
	rozmístění mimo boj	0,1	0,2	0,3	0,4	0,7	1	1,3	1,9

I v oblasti imitace požárů se vyskytují potíže. Jejich společným jmenovatelem je, že nejsou vždy včas kryty zvýšené požadavky na potřebu výcvikové hořlaviny. K imitaci radioaktivního zamoření dnes běžně používáme programových imitátorů radioaktivního zamoření a výsledky dosahované v této oblasti jsou dobré. Celkově však imitace účinků jaderných úderů — v takovém rozsahu, aby odřady mohly v plném rozsahu cvičit — zůstává nedořešeným problémem. Pro další etapu vý-

cviku bude třeba zlepšit zejména zabezpečení bojovou technikou a dopravními prostředky, na kterých znázorňujeme účinky nepřátelských jaderných úderů (v prostoru zásahu odřadu). Naše praxe potvrzuje, že bez solidní imitace účinků nepřátelských jaderných úderů nelze dosáhnout ani potřebné úrovně výcviku v odstraňování následků napadení.

Přijatá opatření ukazují, že tento směr v OPZHN je správný a perspektivní.